

Ataatsimoorussineq nammaqatigiinnerlu

Naalakkersuisut siulittaasuata Kim Kielsenip ukiortaami oqalugiaataa

(Oqaaserineqartut atuupput)

Asasakka innuttaaqatikka.

Ukioq pisoqarfioqisoq naavoq, nutaarlu aallartilluni. Innuttaasut tamaasa ukiumi qaa-
ngiuttumi qutsavigiumavakka. Tamassi ilaquuttassinnut, suliffissinnut nunagisassinnullu
sullissisimavusi. Qanortoq ukioq nutaaq tamassinnut angusaqarluarfiugili.

Ukiumi aallarnikkatsinni Inatsisartuni ilaasortassatsinnik qinersisussaavugut. Qinersi-
nerup kingulliup kingorna tassa ukiut pingasut sinnerlugit ingerlareerput, naalakkersui-
sooqatigilertakkavullu politikikkut suleqatigiilluarfigalugit ulapiffigisimavagut. Suliniu-
terpassuit nutaat angisuullu ukiut pingasut ingerlanerini aallarnisarsimavagut. Pissa-
nganangitsuunngilarlu qinersisartutta suliat inernerinik qanoq naliliiumaarnarat. Pissa-
nganarlunilu nuannertuaannarpoq innuttaasut oqartussaaqataanermikkut pissaanertik
atorlugu aalajangiisinnaassusertik takutittussanngoraangassuk.

Namminiilivilluta pituttorsimajunnaarnissarput tamatta qamaniittuutigisarpaput, inui-
animi kikkunniluunniit kissaataasarpoq qulangersimaneqarani inuunerup nammineq o-
qartussaaffiginissaa. Siumulli alloriarnerit angisuut aalajangersaavigitinnagit nunatsinni
sanngiinnerpaat puigornagit eqqarsaatigisariaqarpavut. Naalakkersuisut Siulittaasu-
tat pisussaaqqarpunga inuiaqatigiinni sanngiinnerpaat puigorneqannginnissaat isu-
magissallugu – asuli sunniuteqanngitsutut pineqannginnissaat. Ineriartornerup qamu-
taani ingerlaarnitsinni tamatta inissaqaratta.

Namminiilivinnissamut aningaasaannaat apeqqutaanngillat. Namminiilivinniarutta pine-
qarputtaaq kinaassuseq, naleqartitat kiffaanngissuserlu. Eqqarsaatigilaariarsiuk qanoq
angusaqartigisinnaagaluartugut mattussuinata inoqatitsinnik ilaserinninnerusuugutta.
Aammalu qanoq angusaqartigisinnaagaluartugut immitsinnut nersualaarnerusuugutta
uparuartuutiinnarata. Upperaara inuiaqatigiulluta nammaqatigiinnitsigut, tapersersoqa-
tigiinnitsigut ataatsimoorussinitsigullu naligiinnerusumik immitsinnullu naleqartinnerullu-
ta angusaqarluarnerusinnaasugut.

Naligiinnerulernissaq qitiutillugu Naalakkersuisuni aalajangersaavugut innaallagissap
engullu assigiimmik akeqalernissaat ullumimiit kingumut atuutilissasoq. Iluarsaaqqi-
nerup taassuma kinguneranik nunatsinni sumiikkaluaruttaluunniit tamatsinnut
atugassarititaasut ullumimiit oqinnerulissapput – pingaartumik illoqarfinni minnerusuni
nunaqarfinnilu. Najukkani appaaffigineqarnerpaasuni ilaqutariit marlunnik qitornallit uki-
umut 8.000 kr. angullugit innaallagissamut imermullu sipaarsinnaalerpaat.

Ineqarneq eqqarsaatigalugu iluarsaaqqinnerit ingerlatileruttorpavut, taakkulu sinerissami nammineerluni illuliornissamut periarfissavut pitsaanerulersittussaavaat. Illuutileqatigiit inissialiernerillu aningaasalersorneqartarnerat pillugu inatsisiliat nutaat namminerisamik initaarnissaq pilerinarnerulersittussaavaa, pingaartumik illoqarfinni minnerni nuqaqarfinilu.

Isumaginninnikkut ineqarnikkullu pisussaaffitsinnut innarluutilinnut, siusinaartumik soraarnerussutisiaqalersimasunut utoqqarnullu atugassarititaasut pitsanngorsarnissaat naalackersuisuni pingaartipparput. Ukiuni kingullerni iluarsaaqqinnerit ikigisassaannigitsut ingerlanneqartut inuppasuarnut siunissami sunniuteqartussaapput. Tamakku ataatsimoortikkaanni suliniutaapput inuiaqatigiinni sanngiinnerusortatta isumagineqarluarnerunissaannik siunertallit. Aaqqissuusseqqinnissat iluarsaaqqinnissallu eqqartorneqarnerujussuat asuli oqalunnerunngitsoq tassuuna erserpoq.

Nunatsinni ilarpassuavut ullumikkut utoqqalinissaminnut ileqqaagaqartuupput, imminnut inuiaqatigiinnullu iluaqutaasussamik. Tassani aamma eqqarsaatigaakka SIK-p isumaqatigiissutai naapertorlugit akissarsisartut; sulili amerlaqaat namminerisaminnik ileqqaagaqalersimanngitsut. Taamaattumik Inatsisartuni amerlanerussuteqartut akuersipput inatsisilortoqassasoq ukioq nutaaq aallarnerfigalugu kikkut tamarmik soraarinnngornissaminnut ileqqaagaqartalerinissaannik aalajangersaasumik. Inatsit aqputigalugu kikkulluunniit inuussutissarsiorsinnaasut soraarinnngornissaminnut ileqqaagaqartalerinissaat pisussaaffinngortinneqarpoq. Taamaalillutik ilarpassuavut soraarinnngorunik aningaasaqarnikkut toqqissisimanarnerusumik atugaqarsinnaalissapput.

Kingullermik qinersisoqarmalli Naalackersuisuni sulinita ilisarnaatigaa iluarsaaqqiiner-tigut inuit ataasiakkaat ilaqutariillu siunissami periarfissaat pitsaanerulersikkusullugit ilungersuuteqaratta, kikkulluunniit inuiaqatigiit piorsarneqarneranni ikorfartueqataanis-saminnut periarfissaqassapput.

Isumaga malillugu Naalackersuisut ukiuni aggersuni iluarsaaqqinnertigut suliniutigissa-vaat ineriartortitsinikkut inuttaasullu atugaasigut siuarsaanissaq. Ilinniagaqarnissap suliffeqarnissallu sulii pilerinarnerulersinnissaat ilungersuutiginerusariaqarpavut, asser-suutigiinnarlugu suliffeqartut tamanut atuuttumik ilanngaateqartinneqalernerisigut, taassumalu ilutigisaanik pisortat ikiorsiissutaannik suliffissaqartitsiniarnikkullu iluar-saaqqiiner-tigut.

Suliniutit tamakkua qulakkeerinneqataaffigissavaat ukiuni aggersuni sumiiffimmi naju-gallit sulisoralugit sapinngisamik siuarsaanissaq. Taamaaliornerup inuiaqatigiit, suliffiit, kommunillu iluaqusissavai, inuiaqatigiinnilu assigiinngitsunik atugaqarnermik nalim-massaaqataassalluni.

Suliniutit kinguneqarnerannut takussutissat pingaarnerit ilagaat 2014-imiilli suliffissaaleqisut ikiliartuinnarsimanerat. Oktoberimi 2017-imi suliffissaaleqisut ukiut pingasut ingerlaneranni 1.000-t sinnerlugit ikilisimapput. Suliffeqarnikkut iluarsaaqqiinerup anertuup kinguneri taamaalilluta takusinnaalerpavut, ilaatigut ilinniaqqinnissamut suliffeqalernissamut piareersarfik Majoriaq aqqutigalugu suliffeqanngitsunik kiffartuusineq malunniukkiartulerpoq.

Hans Lyngep taalliaa issuarpara:

"Inuusuttunut oqarumavunga:
Suunngippallaarlutit misigiguit,
ajornartumik suliniuteqarit,
sulinnikkut anersaap alliarortissavaatit
ajugaasunngortillutit.
Sumiippat piginnaassutsit nuannaartorinartitatit?
Illit nammineq ilinniipput atorineqassappullu alliarortussagamik!"

Meerartavut tassa nunatta pisuussutaani pingaarnerpaat, uagullu suliassatta pingaarnerit ilagaat asanninnermik toqqissisimanermillu tuniorassallugit. Sulili amerlaqaat meeqqat angerlarsimaffinni sumiginnagaallutik peroriartortut. Tamatta meerartatta ajunnginnerusunik atugaqarnissaannut akisussaaffeqarpugut, Naalakkersuisuni, kommunini, suliffeqarfinni minnerunngitsumillu ilaqtariinni.

Naalakkersuisuni suliurpugut meerartatta sullinneqarnerat periarfissaallu pitsaanerulersikkumallugit. Siorna upernaakkut akeqanngitsumik katsorsartissinnaaneq akuerineqarpoq. Kingusinnerusukkut meeqqat pillugit inatsit nutaaq atuutilersinneqarpoq, FN-ip meeqqat pillugit aalajangersagaanik toqqammavilik. Inatsit nutaaq taanna qitiulluinnarpoq meeqqat inuusuttullu inuuniarnikkut aarlerinartorsiortut ikiorniarnerranni. Aammali imigassaq pillugu inatsit nutaaq tassaassaaq meeqqat inuusuttullu siunissami pitsaanerusunik atugaqalernissaannut iluaqutaasusaaq.

Suliniuteqartuarnissaq pisariaqarpoq. Angorusutarmi suli ungaseqaaq. Nikallornaveersaarlunili meeqqat inuusuttullu atugaasa pitsanngortinniarnerranni ataatsimoorusigaanni angusaqalissaagut, alloriarnerrit ataasiakkaarlugit, kinguaariit tulliit iluaqutigisinaasaannik.

Suliniuteqarfigisassat angisuut ilaat aamma uani eqqaarusuppara. Ilinniartitaanikkut ataqatigiinnerusumik eqaannerusumillu aqqissuussinissarput pisariaqavippoq inuusuttavut amerlanerusut ilinniarnerminnik naammassinnittalissappata. Meeqqat atuarfianit toqqammavissaq pitsaanerpaajusoq inuusuttut pisariaqartippaat ingerlaqqinnissaminni. Taamaattumik Naalakkersuisut aallarnerrpaat Atuarfeqarnikkut ilinniartitaanikkullu aqqissuusseqqinnissaq, meeqqat atuarfiata ukiuni aqqaneq marlunni ingerlasarnissaanik tunngavilik.

Nunatsinni attaveqarniarnerput pitsanngoqaaq immap naqqatigut nalunaarasuartaatit attavii Tele Greenlandimit tallineqarmata. Innuttaasut ilarpassuisa periarfissaannik pi-orsaavoq. 2018-ip ingerlanerani attaveqaatit sakkortusaaviisa ilaartorneqarlutik pia-reernissaat, internetikkullu attaviit nunaqarfinni sukkanerulersinneqarnissaat qilanaa-raakka. Inuiaqatigiit tamakkingajalluta internetimut sukkasuumik attaveqalissaagut.

Inuiaqatigiinni attaveqaatitigut inerisaanerup ersersippaa siumut isigaluni nutarsaa-soqartoq. 2017-imi Sikuki Nuuk Harbour aallarnerneqarpoq, qilanaaraarpullu aningaasaliinerup taassuma pitsaanerusumik akikinnerusumillu Kalaallit Nunaanni avammullu assartuussinikkut kinguneqalernissaa.

Aningaasaqarnikkut nunatta inissisimanagera maannakkut ajunngilaq. Nunatta karsia uki-uni kingullerni sinneqartoortarpoq, kommunillu aningaasatigut ingerlanerat naammagi-narluni. Taamaattoqarnera nuannaarutissaavoq, kisianni aamma pissutsinut najum-massimanarnerusunut piareersassaagut, aningaasaliisarluta isumatusaartumik siumul-lu isigisumik, inuit amerlanerujartortut ikinnerusunit isumagineqalernissaat piareersimaffigiumallugu.

Pisortatigoortumik aningaasaliissutit taakkuussapput inuiaqatigiinnut aningaasaqarnik-kut toqqammavissisussat, isertitat qaffakkiartornissaannut aalisarnerullu inuiaqatigiin-nit annertuallaartumik isumalluutaanerani annikillisisartortussat. Taamaattumik isu-malluaammernarpoq Naalakkersuisut Inatsisartullu mittarfiit nutarsaaviginissaannut a-ningaasaliinissamut killiliussat ataatsimoorummatigit.

Mittarfiit taakkuupput nunarsuup sinneranut matutut ammaassisussat, inuussutissarsi-ornikkut takornariartitsinikkullu inerisaanissamik periarfissiisussat, avammullu niuernik-kut periarfissanik suliffinnillu amerlanernik pilersitsisussat.

Mittarfilliornernut aningaasalissutitta aamma kingunerisussaavaat inuit angallanneran-nut ukiumoortumik kiffartuussinernut isumaqatigiissutinut aningaasartuutigisartakkatta ikigisassaangitsut appariartuaartinneqarnissaat. Maannakkut ukiumut 160 mio. kr. sinnerlugit isumaqatigiissutinut taakkununga atortarpavut; kommuninik innuttaasunillu kiffartuussinivut pitsaanerusariaqarput. Taamaattumik ataavartunik iluaqutaasunillu aaqiinissat nukingjuttariaqarpavut.

Takornariartitsisut akornanni isumalluortoqarpoq suliniutinillu annertusaanissanillu pis-sanganartunik aallartitsinernik kinguneqarlutik. Nuannaarutigaaralu Campus Kujallermi takornarianik angallassisutut ilinniarnernut inuusuttut amerlasuut soqutiginnimmata. Qularutiginnilara inuusuttut taakku ilaat siunissami namminersorlutik takornarissanik kiffartuussinermik inuussutissarsiuteqarlutik ingerlataqalerumaartut.

Aalisarneq nunatta inuussutissarsiutaasa pingaarnersaraat, taamaattuassaarlu ukiorpassuarni. Taamaattumik pissanngatigalugu utaqqivara Inatsisartut aalisarnermut inatsisissaata nutaap qanoq inerneqarnissaa. Inatsisissamut siunnersuut inuiaqatigiinni tusagassiuutinilu oqallisigineqaqaaq. Oqallinnerlu taanna allaquttussaannqilaq, tassami suliap nunatsinni inuppassuit suliffeqarfippassuillu assigiinngitsutigut sunnertussaammagit.

Naalakkersuisuni sulissutiguarparput aatsitassanik nioqqutissiornermik Kalaallit Nunaata aningaasaqarnikkut siunissami tapertaqalernissaa. Aatsitassalli akiisa appasinnerat ukiuni arlaqalersuni aporfivuq, qujanartumilli ineriartorneq mumikkiartulersoq malunnarsiartorpoq. Soqutiginninneq qaffakkiartorpoq, misissueqqaarnissanullu saaffiginnissutit 2016-imut naleqqiullugit pingasoriaatinngorsimapput.

Kommunit 2009-mi kattussuummatali innuttaasut sunniuteqaqataanerunissaat najukkaminilu oqartussaaqataanerunissaat oqallisaasimapput. Pingaartumillu illoqarfiit minnerusut kommunerujussuarni sunniuteqarsinnaanerat killeqarsimammat. Kommunip aataatsip iluani illoqarfimmiit illoqarfimmut ungasissinnaasaqaaq. Oqallinnerup tamatuma kingunerisa ilagaat Qaasuitsup Kommuniata marlungorluni avittariaqalernera. Maannakkut Kommune Qeqertalik Avannaatalu Kommunია pilersinneqarput. Periarfissarlu una atorlugu kommunini taakkunani nutaani innuttaasut kommuninilu siuttuulersut angusaqarluarnissaannik kissaappakka.

Naalakkersuisuniit siunertaraarput kommunini innuttaasut najukkaminni oqartussaaqataanerisa pitsanngorsaavigineqarnissaa. Inatsimmik allannguinerup kingunerisaanik kommunit tamarmik illoqarfinni tamani najukkami ataatsimiititalianik qinersisitsinissaat piumasaaqaataalissaaq, nunaqarfinnilu aqutsisut oqartussaaffii annertusarneqarlutik.

Naalakkersuisuni isumaqarpugut nunat sanilitta niueqatigineranni pisortatigoortumik ataveqatigiilluarnissaaq pingaaruteqartoq. Taamaattumik nuannaarutigaaara 2018-ip ingerlanerani Islandimi Reykjavikimi Kalaallit Nunaata sinniisoqarfissaa ammarneqassammat.

Nunatsinni nalliuttorsuit takkukkaangata ilaqtavut qanigisavullu ilagalugit pingaartorsiortarnerput ileqqutoqaavoq. Eqqarsaatigaavutaaq اساسinnik, annaasaqarsimasut maqaasisaqtullu. Nunaqqatitta ilaat nunani allaniippat assigiinngitsunik peqquteqarlutik. Ilinniartuullutik, napparsimavinniillutik, imarsiortuullutik ilaallu nunarsuarmi nunanut assigiinngitsunut nunassissimasuullutik. Taakkutaaq tamaasa eqqarsaatitsigut najorpavut.

Naalakkersuisut inuiaqatigiillu sinnerlugit ukiortaami pilluaquara Ataqqinartorsuaq Dronningi taassumalu Ilaqutai Kunngikkormiut. Aammattaaq pilluaquakka danskit Folketingiat naalakkersuisuilu, savalimmiormiut Lagtingiat naalakkersuisuilu, kiisalu inuiaat danskit savalimmiormiullu tamaasa.

Ukioq qaangiuttoq kingumut eqqarsaatigilerlugu pisoq ataaseq immikkuullarilluinnarpoq. Ajunaarnersuaq nunaqarfinnik Nuugaatsiamik Illorsuarnillu eqquisoq, taakkunani najugalinnut alianartorsuarmik, inuttaasunullu qanigisaasunut oqimaaqisumik sunnisoq.

Inuit sisamat inuunertik annaavaat. Ataqqillugit eqqaamasassavagut.

Allat nunaqarfitsik najugartik اساسartik qimattariaqarsimavaat. Nutaamik ilaqutariittut toqqissisimanartumik inuuneqaleqqinnissaannut ikiorlugit sulineq suli naammasseqqa-jangilaq. Suliarli ajunngitsumik ingerlavoq.

Ajunaarnersuup kingunerisa qamuuna tamatta attorpaatigut, ataatsimoorluta sulileraangatta qanoq nakuutigisinnaassuserput takuarput. Inuit namminneq piumassutsiminnik suleqataasut, pisortat suliffeqarfii oqartussaasullu ikiorsiiniarnermi tapersersuinermilu ilungersorlutik suleqataapput. Ikiuunnissinnut qujanaq.

Inuit ataatsimoorluta assusermik takutitsigaangata siunissamut neriuuteqarnera annersarpoq. Taarsioraluaangattaluunniit upperisassavarput siunissarput qaamasuusoq. Illernit siunissamut qaamanerusumut aqutissavut pilersereerpavut. Inuiattut immitsinnut upperinerusariaqarpugut.

Tamatta ikioqatigiilluta pisinnaavugut
aamma sapinngilagut,
nukissaqarpugullu,
qaa kivitseqatigiinniarta.
Nunarput siuarsassagatsigu.

Asasakka nunaqqatikka...

Allanngortinneqarsinnaanngitsumik kinguaariinni angajoqqaavut ukiorpassuarni siuttorisimasavut utoqqalillutik qaangiussulerput. Uagullu inuiaqatigiinni siuttuulersutut tamanut toqqissisimanartumik asannittumillu ingerlatsissalluta pisussaavugut. Kinguaatsinnut maligassiuilluta. Soorlu utoqqartavut uagutsinnut taamatut oqaassisarsimasut.

Ilungersussaagut nunatta siuariartornissaa ineriartornissaalu pillugit. Sanngheetivut kukkusarnivullu kisiisa piunnaarlugit ataatsimoorluta tapersersoqatigiilluta meeqqatsinnut immitsinnullu kaammattortarluta siumut ingerlassuugut.

Augo Lyngep taalliaa una issuartareernikuuara. Kingumulli issuaqqissavara tul-luutsikkakku:

”Nikalluutigeqinatigik ataasiarlutik kukkuppata,

Nikalluutigeqinatigik aamma kukkoqqikkaluarpata,
Ajorsassanngillat!
Ajugaassapput!
Namminneq pillutik! Uagullu pilluta!
Uagut inuiaqataasugut illersussavavut,
Ajugaassapput!”

Taama oqarlunga Nunatsinni innuttaasut tamaasa ajunnginnerpaanik kissaallusi ukior-
taami pilluaqquassi.

Guutip nunarput inuilu sernigiligit.